

Naujos knygos (2011–2012)

AKIMIRKOS SU PIANISTE OLGA ŠTEINBERG (su kompakt. plokštele).

Sud. A. Žvirblytė. Vilnius: Lietuvos muzikos ir teatro akademija, 2011, 140 p.

užauginusi tris atlikėjų kartas, muzikologų dar vadinama lietuviškosios fortepijono mokyklos motina.

Prisiminimais apie profesorę dalijasi buvę jos mokiniai ir kolegos. Sudarytojos žodžiais, tik „praėjus laikui suvokiame, kokios neeilinės asmenybės būta greta, kokia neįkainojama likimo dovana mums teko. Ir tuomet norisi ta dovana pasidalyti su kitais, paskleisti Mokytojos žodžius, mintis, kad ateinančios kartos turėtų galimybę perimti unikalią dvasinę patirtį“.

Knygoje šalia prisiminimų – profesorės rašyti laišakai, afišos, nuotraukos. Su knyga išleista ir archyvinių O. Šteinberg muzikos įrašų kompaktinė plokštelė.

Tai knyga apie vieną ryškiausių asmenybių Lietuvos kultūroje – pianistę Olgą Šteinberg, per daugiau nei pusę šimtmečio išugdžiusią beveik 130 žymių atlikėjų, pedagogų, visuomenės veikėjų. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorė,

Antanas Kučinskas.

TEATRO IR KINO MUZIKA. TEORINĖS MEDŽIAGOS KONSPEKTAS.

Vilnius: Kronta, Naujosios muzikos komunikacijos centras, 2011, 105 p.

tikimasi, kad bus aktualus ir visiems šia sritimi besidomintiems skaitytojams.

Knygoje glaustai aptariami bendrieji teoriniai ir praktiniai teatro bei kino muzikos klausimai – jos samprata, tipai, funkcijos, komponavimo metodika, technikos, technologijos ir pan. Leidinys yra sumanytas kaip metodinė priemonė studijuojantiems teatro ir kino muziką, tačiau

Daiva Kšanienė.

MUZIKINĖS KULTŪROS KELIAIS.

Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2011, 770 p.

Daiva Kšanienė. Knygą sudaro žymios muzikologės Daivos Kšanienės moksliniai straipsniai, rašyti 1989–2012 m. laikotarpiu. Visi jie buvo išspausdinti įvairiuose Lietuvos bei užsienio tęstiniuose ir vienkartinuose mokslo leidiniuose. Straipsniai pateikti chronologine tvarka ir taip, kaip buvo publikuoti (su santraukomis užsienio kalba, literatūros sąrašais). Jie atskleidžia muzikologės mokslinių interesų įvairovę. Tematiką galima skirstyti į kelias sritis: Mažosios Lietuvos muzikinė kultūra, evangeliškoji liuteroniškoji giesmė, Vydūno indėlis į lietuviškąją kultūrą, lietuvių (lietuvininkų) ir vokiečių muzikinės kultūros sąveika, šiuolaikinių kompozitorių kūrybos analizė ir pan.

Knygą sudaro žymios muzikologės Daivos Kšanienės moksliniai straipsniai, rašyti 1989–2012 m. laikotarpiu.

Visi jie buvo išspausdinti įvairiuose Lietuvos bei užsienio tęstiniuose ir vienkartinuose mokslo leidiniuose. Straipsniai pateikti chronologine tvarka ir taip, kaip buvo publikuoti (su santraukomis užsienio kalba, literatūros sąrašais). Jie atskleidžia muzikologės mokslinių interesų įvairovę. Tematiką galima skirstyti į kelias sritis: Mažosios Lietuvos muzikinė kultūra, evangeliškoji liuteroniškoji giesmė, Vydūno indėlis į lietuviškąją kultūrą, lietuvių (lietuvininkų) ir vokiečių muzikinės kultūros sąveika, šiuolaikinių kompozitorių kūrybos analizė ir pan.

LIETUVOS ROKAS: IŠTAKOS IR RAIDA.

Sud. M. Peleckis. Vilnius: Mintis, 2011, 608 p.

Pradedant Lietuvos roko ištakom dar 1960-aisiais metais, knygoje apžvelgiamas visas roko kelias: nuo pirmųjų vokalinė instrumentinių ansamblių, bigbito ir rokenrolo grupių iki pankroko, metalo, dainuojamosios poezijos ir šiuolaikinio roko bei jam artimų stilių. Knygoje yra keli šimtai iliustruotų grupių aprašymų, interviu, recenzijų, reportažų. Pagrindinis dėmesys skiriamas gyvam pokalbiui – tai interviu su muzikantais, intriguojančios istorijos iš jų gyvenimo ir kūrybos, muzikos apžvalga. Bandoma apžvelgti Lietuvos roko muziką pasauliniame kontekste. Knygos pabaigoje pateiktas abėcėlinis Lietuvos roko grupių sąrašas-rodyklė.

Pradedant Lietuvos roko ištakom dar 1960-aisiais metais, knygoje apžvelgiamas visas roko kelias: nuo pirmųjų

PRANAS TAMOŠAITIS: GYVENIMAS IR VEIKLA (SU KOMPACT. PLOKŠTELE).

Sud. ir parengė D. Tamošaitytė, A. Vyžintas. Vilnius: Lietuvos muzikos ir teatro akademija, 2011, 414 p.

Tamošaičio (1931–2007) 80-mečiui. Knygoje atskleidžiami svarbiausi P. Tamošaičio artistinės veiklos ir kompozicinės kūrybos bruožai, iš tarpdisciplininės perspektyvos analizuojamas jo indėlis į muzikinį lietuvių tautinės tapatybės formavimąsi sovietmečiu. P. Tamošaičio autobiografija, metodiniai darbai ir publikacijos, amžininkų bei artimųjų atsiminimai, koncertų recenzijos yra svarbūs rašytiniai šaltiniai, kurie atspindi muziko gyvenimą ir veiklą. Visa tai leidžia įvairiapusėnai susipažinti su

Monografija skirta žymaus birbynininko, nusipelnusio artisto, liaudies instrumentų kamerinio ansamblio „Sutarinė“ įkūrėjo ir vadovo, Lietuvos dainų švenčių dirigento, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesoriaus Prano

XX a. antrosios pusės – XXI a. pirmojo dešimtmečio lietuvių liaudies arba tautinės muzikos sklaida. Knygoje aptartas ir XX a. antrosios pusės lietuvių profesionaliosios etninės muzikos paveldas, susijęs su birbynės modifikavimo procesu, kamerinių liaudies ansamblių kūrimu, nacionaliniu tapatumu.

Ramūnas Motiekaitis.

POETICS OF THE NAMELESS MIDDLE: JAPAN AND THE WEST IN PHILOSOPHY AND MUSIC OF THE TWENTIETH CENTURY („BEVARDŽIO VIDURIO POETIKA: JAPONIJA IR VAKARAI XX AMŽIAUS FILOSOFIJOJE IR MUZIKOJE“).

Acta Semiotica Fennica XL, Approaches to Musical Semiotics 14, International Semiotics Institute at Imatra, Semiotic Society of Finland, 2011, 198 p.

Studijoje tyrinėjamas XX a. Japonijos ir Vakarų filosofijos bei muzikos sąlytis. Tyrinėjimas grindžiamas pagrindiniais struktūralizmo principais, ypač A. J. Greimo naratologija, teigiančia, kad fundamentalią sintaksę funkcionuoja kaip abstrakti struktūra, kurios pagrindu konstruojami įvairūs diskursai. Knygoje atskleidžiama, kaip šis struktūrinis pagrindas ir jo specifinė konfigūracija pasireiškia filosofiniuose, estetiniuose ir muzikiniuose tekstuose. Šių tekstų homogeniškumo aspektai aiškinami remiantis semiotinės redukcijos principais.

Viktoras Gerulaitis.

PAVĖSINĖJE SU RICHARDU WAGNERIU. NEIŠGALVOTOS MUZIKOS ISTORIJS.

Vilnius: Tyto alba, 2011, 464 p.

Lietuvoje itin populiarus muzikologo knyga – intriguojanti kelionė po XVIII–XX a. muzikinę Europą. Pasakodamas apie iškilių kompozitorių kūrybą, autorius analizuoja giluminius to meto visuomenės gyvenimo

procesus, pateikia platų istorinį ir kultūrinį kontekstą. V. Gerulaičio akiratyje – asmenybės, kurių muzikinis mąstymas peržengė jų epochos ribas: Edvardas Griegas, Johannesas Brahmsas, Richardas Straussas, Richardas Wagneris, Bedržichas Smetana ir kt. Kokie istoriniai ir asmeninio gyvenimo įvykiai labiausiai formavo jų pasaulio suvokimą? Ar genijaus gyvenimas dažnai kupinas paprastam žmogui sunkiai suvokiamų paradoksų, ir būtent tie paradoksai kuria tikrovę? Ieškodamas atsakymo į šiuos ir daug kitų klausimų, autorius remiasi muzikų biografijų faktais, nepatekusiais į vadovėlius ir enciklopedijas, bet palikusiais ryškų pėdsaką jų kūryboje. Tai pirmoji Lietuvoje tokio žanro knyga, vedžiojanti skaitytoją po – pripažinkim – šiek tiek išgalvotą, tačiau kiekvienam skaitytojui labai patrauklų muzikos pasaulį. Savito, šmaikštaus stiliaus esė, neprognozuojamos, mąstyti skatinančios išvalgos tarp eilučių atskleidžia ir paties muzikologo V. Gerulaičio gyvenimo filosofiją.

ANTANAS KUČINGIS. LAIŠKAI. DOKUMENTAI. ATSIMINIMAI.

Sud. ir parengė K. Mikuličiūtė-Vaitkūnienė. Kaunas: M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejus, 2012, 448 p.

Knyga skirta vienam iškiliausių asmenybių lietuvių kultūros istorijoje, žymiam lietuvių operos solistui Antanui Kučingui (1899–1983). Joje skelbiama dalis archyvinės medžiagos iš A. Kučingio palikimo, saugomo M. ir K. Petrauskų lietuvių muzikos muziejuje. Laiškai, dokumentai, atsiminimai, nuotraukos, asmeniniai daiktai byloja apie įvairiaspalvę menininko asmenybę, dramatišką jo gyvenimo kelią sudėtingu istoriniu laiku. Dauguma dokumentų šioje knygoje skelbiami pirmą kartą.

Eglė Šeduikytė-Korienė.

LIETUVOS VARGONŲ MENAS. XIX A. PABAIGA–XX A. PIRMOJI PUSĖ.

Vilnius: Lietuvos muzikos ir teatro akademija, 2012, 302 p.

Monografijoje nagrinėjama XIX a. pabaigos – XX a. pirmosios pusės Lietuvos vargonų meno raida. Remiantis archyviniais šaltiniais nušviečiamas to meto Lietuvos muzikinio gyvenimo kontekstas, apžvelgiama vargondirbystė, profesinės draugijos, pedagoginė ir visuomeninė

vargonininkų veikla. Koncentruotas ir sisteminis tyrimo pobūdis – išskirtinis šio darbo bruožas. Autorė knygoje remiasi pirminiais šaltiniais, dažnai – unikalia archyvine medžiaga, kurioje atrado ir skaitytojams pateikė daug naujų faktų. Monografijoje aptariama vargonų meno situacija ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėse ar jai artimose šalyse. Taip siekiama atskleisti ryšį vargonų mene tarp europinės ir vietinės muzikos tradicijos.

E. Šeduikytės-Korienės monografija – 1998–2012 m. mokslininkės atliktų tyrimų rezultatas.

Ap gintos disertacijos (2011–2012 m.)

LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJA

2011 12 22 – Aleksandra Pister. *Muzikos retorikos ir afektų teorijos funkcionavimo modeliai Johanno Kubnau „Biblinėse istorijose“* (humanitariniai mokslai, menotyra (03 H), muzikologija (H 320)). Mokslinis vadovas prof. dr. J. V. Bruveris.

2011 12 22 – Mārtiņš Viļums. *Kompoziciniai muzikinio erdvėlaikio artikuliacijos principai (garsų parametų suerdvinimo aspektai XX a. II pusės – XXI a. pradžios muzikoje)* (humanitariniai mokslai, menotyra (03 H), muzikologija (H 320)). Mokslinė vadovė prof. dr. G. Daunoravičienė.

VILNIAUS UNIVERSITETAS

2012 06 28 – Jonas Vilimas. *Grigališkojo choralo tradicijos bruožai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje (XV–XVIII amžių atodangos ir rekonstrukcijos bandymas)* (humanitariniai mokslai, istorija (05 H)). Disertacija ginta eksternu.

Premijos ir apdovanojimai už muzikologijos darbus (2012 m.)

1. 2012 m. gegužės 7 d. Vilniuje, Nacionalinėje dailės galerijoje, buvo paskelbti ir apdovanoti Onos Narbutienės ir Vytauto Landsbergio premijų už ryškiausius 2011 m. muzikologijos darbus laureatai.

V. Landsbergio premija įteikta kompozitoriui Ramūniui Motiekaičiui už originalias įžvalgas ir naujus diskursus knygoje „Poetics of the Nameless Middle: Japan and the West in Philosophy and Music of the Twentieth Century“ („Bevardžio vidurio poetika: Japonija ir Vakarai XX amžiaus filosofijoje ir muzikoje“). O. Narbutienės premiją pelnė muzikologė Vida Bakutytė už fundamentalius daugelio metų istorinius tyrinėjimus knygoje „Vilniaus miesto teatras: egzistencinių pokyčių keliu 1785–1915“.

Geriausių muzikologijos darbų konkursas rengiamas kiekvieną pavasarį nuo 2004 metų. 2007 m. premijoms suteikti iškilų Lietuvos muzikologų bendruomenės autoritetų O. Narbutienės (1930–2007) ir V. Landsbergio vardai. Premijų steigėjai ir rėmėjai – Lietuvos kompozitorių sąjunga ir Vytauto Landsbergio fondas.

2. 2012 m. birželio 21 d. Lietuvos respublikos kultūros ministras Arūnas Gelūnas garbingiausią ministerijos apdovanojimą – Garbės ženklą – įteikė etnomuzikologei Zitai Kelmickaitėi ir kompozitoriui Mindaugui Urbaičiui. Z. Kelmickaitėi ženklas skirtas „Už Lietuvos kultūrai įžiebtas idėjas ir iniciatyvas, inspiruojančias bendruomenę pozityviai veiklai, už asmeninę poziciją ir atsakomybę, kuriant kultūrinę ir dvasinę aplinką“. Mindaugui Urbaičiui – „Už kultūrų dialogo stiprinimą, tautinės ir religinės santarvės puoselėjimą, visuomenės brandos ir humanistinių vertybių ugdymą“.

3. 2012 m. liepos 6 d. Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė Valstybės dienos proga už nuopelnus Lietuvai ir už šalies vardo garsinimą pasaulyje valstybinius apdovanojimus įteikė Lietuvos ir užsienio valstybių piliečiams. Ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Karininko kryžius suteiktas kompozitoriui Julijui Andrejevui bei muzikologui Jonui Vytautui Bruveriui.